

Skupština Kantona Sarajevo

Admela Hodžić, zastupnica u Skupštini Kantona Sarajevo

Sarajevo, 24.11.2023. godine

Bosna i Hercegovina

Federacija Bosne i Hercegovine

Kanton Sarajevo

Skupština Kantona Sarajevo

N/r predsjedavajućeg

Vlada Kantona Sarajevo

Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo

Kantonalno javno komunalno preduzeće za proizvodnju i distribuciju toplotne energije "Toplane - Sarajevo" d.o.o. Sarajevo

ZASTUPNIČKA INICIJATIVA

Na osnovu čl. 106. i 213. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 41/12-Drugi novi prečišćeni tekst, 15/13, 47/13, 47/15, 48/16, 9/20, 14/20, 16/22 i 17/22-Ispravka) podnosim inicijativu **Vladi Kantona Sarajevo, Ministarstvu komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo i Kantonalnom javnom komunalnom preduzeću za proizvodnju i distribuciju toplotne energije "Toplane - Sarajevo" d.o.o. Sarajevo**, da odmah poduzmu sve potrebne aktivnosti i obezbijede sve potrebne uslove kako bi se:

1. Izvršila revizija starih/postojećih Ugovora o korištenju toplotne energije i zaključivanju novih Ugovora sa postojećim korisnicima usluga u pogledu sadržaja ugovora, koji Ugovori bi bili jednaki i za buduće korisnike, a koji bi bili usklađeni sa odredbom člana 13 stav (2) Uredbe o opštim uslovima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije u vezi sa odredbama Zakonom o obligacionim odnosima;
2. Odmah i bez odlaganja pristupilo obradi i udovoljavanju zahtjeva za raskid ugovora o korištenju toplotne energije i izdvajanje sa centralnog toplifikacionog sistema za sve korisnike koji zadovoljavaju uslove propisane odredbom člana 16. stav (3) Zakona o komunalnim djelatnostima Kantona Sarajevo u vezi sa odredbom čl. 17. i 22. stav (2) Uredbe o opštim uslovima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije, kojim se propisuje pravo korisnika da otkaže komunalnu uslugu pod propisanim uslovima, pri čemu bi stručnu Komisiju i na terenu i prilikom donošenja

konačne odluke po zahtjevu, činilo i stručno lice odgovarajuće mašinske struke sa liste stalnih sudskih vještaka u Federaciji Bosne i Hercegovine po izboru korisnika usluga kako bi se postigla ravnopravnost učesnika u postupku i jednakosti u ugovornom odnosu.

3. Odmah i bez odlaganja prestane sa prinudnim potpisivanjem ugovora vlasnika novih nekretnina koji ugovorima prilikom kupovine nekretnine nisu uslovljeni niti jednim članom da će u navedenom roku zaključiti ugovor o korištenju toplotne energije s **Kantonalnim javnim komunalnim preduzećem za proizvodnju i distribuciju toplotne energije "Toplane - Sarajevo" d.o.o. Sarajevo zbog toga što je to slobodna volja građana, izuzev ako je izvođač/investitor nekretnine u ugovoru već ranije naveo taj uslov a kupac saglasa.**

OBRAZLOŽENJE

I Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine je u postupku pokrenutom po Zaključku broj: UP-01-26-2-025-7/17 od 30. novembra 2017. godine, **protiv privrednog subjekta Kantonalno javno komunalno preduzeće za proizvodnju i distribuciju toplotne energije "Toplane - Sarajevo" d.o.o. Sarajevo, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog dominantnog položaja**, u smislu člana 10. stav (2) tačka b) i d) Zakona o konkurenciji i **protiv Vlade Kantona Sarajevo, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma**, u smislu člana 4. stav (1) tačka b) i e), na 30. (tridesetj) sjednici održanoj **dana 7. juna 2018. godine, donijelo Rješenje¹**, kojim se

1. Utvrđuje da je Privredni subjekt Kantonalno javno komunalno preduzeće za proizvodnju i distribuciju toplotne energije "Toplane - Sarajevo" d.o.o. Sarajevo, Semira Frašte 22, 71 000 Sarajevo, **zloupotrijebio dominantan položaj na tržištu isporuke toplotne energije u Kantonu Sarajevo**, primjenom odredbi Tarifnog sistema KJKP "Toplane - Sarajevo" d.o.o. Sarajevo sa metodologijom obračuna isporučene toplotne energije ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 34/16) koje se odnose na plaćanje fiksnih troškova korisnika isključenih iz toplifikacijskog sistema, što predstavlja **uslovljavanje drugoj strani da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi nemaju veze s predmetom sporazuma, te ograničavanje tržišta na štetu potrošača**, u skladu sa odredbama člana 10. stav (2) tačke b) i d) Zakona o konkurenciji.

¹ Službeni glasnik BiH broj 61/18

2. Nalaže privrednom subjektu Kantonalno javno komunalno preduzeće za proizvodnju i distribuciju toplotne energije "Toplane - Sarajevo" d.o.o. Sarajevo, Semira Frašte 22, 71000 Sarajevo, slijedeće:
 - roku od **30 (trideset) dana** od dana prijema ovog Rješenja uskladi odredbe Tarifnog sistema KJKP "Toplane - Sarajevo" d.o.o. Sarajevo sa metodologijom obračuna isporučene toplotne energije ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 34/16), koje se **odnose na plaćanje fiksnih troškova korisnika isključenih iz toplifikacijskog sistema, na način da prestane sa naplatom istih, te da dostavi dokaze o izvršenju.**
 - Izriče **novčana kazna** privrednom subjektu Kantonalno javno komunalno preduzeće za proizvodnju i distribuciju toplotne energije "Toplane - Sarajevo" d.o.o. Sarajevo, Semira Frašte 22, 71000 Sarajevo, zbog kršenja odredbi iz člana 10. stav (2) tačka b) i d) Zakona o konkurenciji, utvrđene u tački 1. ovog Rješenja, **u visini od 54.000 KM** (slovima: pedeset i četiri hiljade konvertibilnih maraka), koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijema ovog Rješenja.
3. Utvrđuje da **Vlada Kantona Sarajevo**, Reisa Džemaludina Čauševića broj 1, 71000 Sarajevo, **donošenjem Odluke o usvajanju tarifnog sistema davaoca usluge KJKP "Toplane- Sarajevo"** d.o.o. Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 34/16), u dijelu koji se odnosi na primjenu odredbi Tarifnog sistema KJKP "Toplane - Sarajevo" d.o.o. Sarajevo sa metodologijom obračuna isporučene toplotne energije, **kojim se vrši naplata fiksnih troškova korisnika isključenih iz toplifikacijskog sistema, počinila zabranjeni sporazum**, u smislu člana 4. stav (1) tačke b) i e) Zakona o konkurenciji.
4. **Odluka o usvajanju tarifnog sistema davaoca usluge KJKP "Toplane- Sarajevo"** d.o.o. Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 34/16), **u dijelu koji se odnosi na primjenu odredbi Tarifnog sistema KJKP "Toplane - Sarajevo" d.o.o. Sarajevo sa metodologijom obračuna isporučene toplotne energije, kojim se vrši naplata fiksnih troškova korisnika isključenih iz toplifikacijskog sistema**, u skladu sa članom 4. stav (2) Zakona o konkurenciji je ništava.
5. Vladi Kantona Sarajevo naloženo je da:
 - u roku od 60 (šezdeset) dana od dana prijema ovog Rješenja, usvoji izmijenjeni tekst Tarifnog sistema KJKP "Toplane - Sarajevo" d.o.o. Sarajevo sa metodologijom obračuna isporučene toplotne energije ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 34/16), u dijelu koji se odnose na plaćanje fiksnih troškova korisnika isključenih iz toplifikacijskog sistema, na način da se prestane sa naplatom istih, te da dostavi dokaze o izvršenju.
 - Izriče se **novčana kazna Vladi Kantona Sarajevo**, Reisa Džemaludina Čauševića broj 1, 71000 Sarajevo, zbog kršenja odredbi iz člana 4. stav (1) tačka b) i e) Zakona o konkurenciji, utvrđene u tački 4. ovog Rješenja, **u visini od 150.000 KM** (slovima: stotinu i pedeset hiljada konvertibilnih maraka), koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od prijema ovog Rješenja.

U obrazloženju Rješenja se navode sljedeće bitne utvrđene činjenice:

- Da je Konkurencijsko vijeće utvrdilo kako je KJKP "Toplane - Sarajevo" d.o.o. Sarajevo povrijedilo odredbe Zakona o konkurenciji zloupotrebom dominantnog položaja iz člana 10. stav (2) tačka b) koja se odnosi na ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača i prema tački d) koja se odnosi na zaključivanje sporazuma kojima se uslovljava da druga strana prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma, na način da je ispostavljala račune za fiksne troškove isporuke toplotne energije korisnicima koji su isključeni sa toplifikacijskog sistema.
- Da je Konkurencijsko vijeće utvrdilo kako je Vlada Kantona Sarajevo, Odlukom o usvajanju Tarifnog sistema davaoca usluge KJKP "Toplane - Sarajevo" d.o.o. Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo" broj: 34/16), počinila zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačke b) i e) Zakona o konkurenciji, čime je izvršila ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja, kao i uslovila da druga strana prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi s predmetom sporazuma.

Postupajući po Odluci Konkurencijskog vijeća BiH, Vlada Kantona Sarajevo je na 137. sjednici, dana 09.08.2018. godine donijela ODLUKU o usvajanju izmjena Tarifnog sistema KJKP „Toplane-Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo sa Metodologijom obračuna isporučene toplotne energije, koju prema kazivanju građana ovog Kantona, KJKP „Toplane-Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo primjenjuju parcijalno ne poštujući načelo ravnopravnosti na način da i dalje nameću obavezu plaćanja fiksnih troškova određenim korisnicima koji su isključeni iz toplifikacijskog sistema, što predstavlja uslovljavanje drugoj strani da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi nemaju veze s predmetom sporazuma, te ograničavanje tržišta na štetu potrošača, u skladu sa odredbama člana 10. stav (2) tačke b) i d) Zakona o konkurenciji.

II Ustavni sud Bosne i Hercegovine, u predmetu broj AP 1820/15², rješavajući apelaciju Eme Hodžić, na održanoj sjednici dana 20. decembra 2017. godine donio je Odluku o dopustivosti i meritumu kojom je utvrđena povreda prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Apelantica je u postupku pred redovnim sudovima (Općinskim i Kantonalnim) postavljenim tužbenim zahtjevom tražila da sud utvrdi *"da su se stekli uvjeti za raskid ugovora o pružanju usluge centralnog grijanja koje je tuženi pružao"* u stanu na kojem je apelantica vlasnica, te da

² Službeni glasnik BiH, broj 5/18

je "tuženi dužan isključiti (apelantici) sa zajedničkog sistema grijanja i dozvoliti joj da se priključi na individualni sistem etažnog zagrijavanja svog stana" koristeći drugu uslugu.

Obrazlažući osnovanost svoje Odluke, Ustavni sud je utvrdio sljedeće:

- Ustavni sud je o odluci ukazao da je Zakonom o zaštiti potrošača iz 2006. godine propisano da grijanje spada u grupu "ekonomskih usluga od općeg interesa", te da su takve usluge "u režimu ugovornog odnosa", što dalje znači da se na ugovaranje takvih usluga primjenjuju relevantne odredbe ZOO, ali i drugih odgovarajućih propisa kojima se bliže uređuje određena oblast.
- Ustavni sud je u odnosu na zaključene Ugovore između pružaoca usluga i korisnika konstatovao da nije zaključen u skladu sa odredbama da ZOO jer isti ne sadrži bilo kakvu odredbu koja bi isključila mogućnost da ugovor može biti raskinut pod uvjetima predviđenim tim ili odgovarajućim drugim zakonom.
- Ustavni sud je ukazao da relevantni Zakon o komunalnim djelatnostima je eksplicitno propisao mogućnost korisnika usluge da tu uslugu otkáže pod uvjetima iz člana 17. stav (3) ovog zakona, i to: 1) da postoje tehničke mogućnosti i 2) da se ne ugrozi kvalitet korištenja i standard drugih korisnika ili da se time ne bi negativno utjecalo na okoliš.
- Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju prekršeno apelantici pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

III Obrazloženje predložene inicijative

III – A Odredbom člana 13 stav 2 *Uredbe o opštim uslovima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije* propisano je šta čini sadržaj Ugovora o korištenju toplotne energije koji se zaključuje između davaoca i korisnik usluge, i to:

a) podatke o ugovornim stranama, b) predmet ugovora, c) pravni osnov korištenja građevine, d) podatke o priključnoj snazi i ostalim energetske veličinama, e) podatke o obračunskom mjernom mjestu i uslove pristupa obračunskom mjernom mjestu i očitlanju, f) podatke o kategoriji potrošnje, g) način prikupljanja, prijenosa i provjere mjernih podataka, h) način izvještavanja i razmjene podataka, i) adresu dostave računa, j) način obračuna i rok plaćanja, k) dužinu sezone grijanja, režim isporke i nivo kvaliteta toplotne energije, l) količinu i dinamiku isporuke toplotne energije, m) uslove pristupa obračunskom mjernom mjestu i očitlanju, n) način utvrđivanja i naknada štete u slučaju neizvršenja ili neurednog izvršenja ugovora, o) uslove raskida ugovora i dužini otkaznog roka, p) način rješavanja sporova, r) ostale međusobne odnose u vezi sa odredbama Zakonom o obligacionim odnosima;

Shodno čl. 10. i 11. *Zakona o obligacionim odnosima* učesnici u prometu su **ravopravni i slobodno uređuju obligacione odnose, a ne mogu ih uređivati suprotno Ustavu Republike Bosne i Hercegovine, prinudnim propisima, te moralu društva**, te je zabranjeno stvaranje i iskorištavanje monopolskog položaja.

Dalje je članom 14. istog Zakona propisano da u **zasnivanju obligacionih odnosa** učesnici **ne mogu ustanovljavati prava i obaveze** kojima se za bilo koga od njih ili za **drugog stvara ili iskorištava monopolski položaj** na jedinstvenom jugoslovenskom tržištu, kojim se stiču materijalna ili druga preimućstva koja se ne zasnivaju na radu ili stvaraju neravnopravni odnosi u poslovanju ili narušavaju druge osnove samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa.

Obzirom da prema postojećim Ugovorima o korištenju toplotne energije nisu ugovoreni uslovi raskida ugovora i dužini otkaznog roka čime se uskraćuje pravo na ravnopravnost i jednakost u postupku, što je utvrdio i Ustavni sud Bosne i Hercegovine, kao i Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine u svom Rješenju, a obzirom da je to obaveza koju propisuju i Zakon o obligacionim odnosima, i kako to do sada KJKP „Toplane-Sarajevo“ d.o.o. Sarajevo nikada nije primjenilo u svojim ugovorima, na to se odnosi inicijativa pod brojem 1 ovog dokumenta.

III – B Odredbom člana 16. stav (3) *Zakona o komunalnim djelatnostima Kantona Sarajevo* propisano je da korisnik ne može otkazati korištenje komunalne usluge ako to tehničke mogućnosti ne dozvoljavaju, odnosno ako bi se time ugrozio kvalitet korištenja i standard drugih korisnika, te ako bi se time negativno uticalo na okoliš. Odredbom čl. 17. i 22. stav (2) *Uredbe o opštim uslovima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije*, propisano je pravo korisnika usluga da može podnijeti zahtjev za raskid ugovora o korištenju toplotne energije i zatražiti izdvajanje iz centralnog toplifikacionog sistema pod istim uvjetima koji su naprijed navedeni. Imajući u vidu da KJKP „Toplane-Sarajevo“ d.o.o. ove odredbe ne primjenjuju jednako na sve podnosiocima zahtjeva obzirom da pod ispunjenjem svih uslova dijelu podnosioca zahtjeva se zahtjev usvaja, a drugima ne, sa uvijek istim obrazloženjima, najčešće bez da se utvrđuje i stvarno stanje na licu mjesta, kako bi se na pravilan i ravnopravan način pristupilo obradi zahtjeva za raskid ugovora o korištenju toplotne energije i izdvajanje sa centralnog toplifikacionog sistema za sve korisnike koji zadovoljavaju uslove propisane odredbom člana 16. stav (3) *Zakona o komunalnim djelatnostima Kantona Sarajevo*, jedini način jeste da stručnu Komisiju i na terenu i prilikom donošenja konačne odluke po zahtjevu, čini i stručno lice odgovarajuće struke (mašinske i sl.) sa liste stalnih sudskih vještaka u Federaciji Bosne i Hercegovine, po izboru korisnika usluga, kako bi se postigla ravnopravnost učesnika u postupku i ostvarila jednakosti u ugovornom odnosu bez mogućnosti zloupotrebe položaja na tržištu i nezakonitog zadržavanja korisnika usluga u ugovornom odnosu, iz kojih razloga je podnesena inicijativa pod brojem 2.

IV Materijalni propisi koji se odnose na predmetnu problematiku

- **USTAV BOSNE I HERCEGOVINE** (*Aneks IV Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i "Sl. glasnik BiH", br. 25/2009 - Amandman I*);

- **EVROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA I OSNOVNIM SLOBODAMA sa usvojenim Protoklom I;**
- **ZAKON O OBLIGACIONIM ODNOSIMA** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, "Službeni list R BiH" br. 2/92, 13/93 i 13/94 i "Službene novine FBiH" br. 29/03 i 42/11);
- **ZAKON O KONKURENCIJI** („Službeni glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09)
- **ZAKON O KOMUNALNIM DJELATNOSTIMA** ("Sl. novine Kantona Sarajevo", br. 14/2016, 43/2016, 10/2017 - ispr., 19/2017, 20/2018 i 22/2019);
- **ZAKON O ZAŠTITI POTROŠAČA U BOSNI I HERCEGOVINI** ("Službeni glasnik BiH" br. 25/06 i 88/15)
- **UREDBA O OPŠTIM USLOVIMA ZA PROIZVODNJU, ISPORUKU I KORIŠTENJE TOPLOTNE ENERGIJE**, broj 14/06 od 19.05.2016. godine („Sl. Novine Kantona Sarajevo“, br. 22/2016);
- **UREDBA O IZMJENAMA I DOPUNI UREDBE O OPŠTIM USLOVIMA ZA PROIZVODNJU, ISPORUKU I KORIŠTENJE TOPLOTNE ENERGIJE**, od 13.01.2023. godine („Sl. Novine Kantona Sarajevo“, br. 4/2023);
- **ODLUKA O USVAJANJU TARIFNOG SISTEMA KJKP „TOPLANE-SARAJEVO“ D.O.O. SARAJEVO SA METODOLOGIJOM OBRAČUNA ISPORUČENE TOPLOTNE ENERGIJE**, Vlada Kantona Sarajevo, broj 02-05-25151-10/16 od 15.08.2016. godine;
- **ODLUKA O USVAJANJU IZMJENA TARIFNOG SISTEMA KJKP „TOPLANE-SARAJEVO“ D.O.O. SARAJEVO SA METODOLOGIJOM OBRAČUNA ISPORUČENE TOPLOTNE ENERGIJE**, Vlada Kantona Sarajevo, broj 02-05-29645-2/18 od 09.08.2018. godine

Admela Hodžić